

اهمیت حیظه بندی مجلات و تسریع فرآیند داوری: نامه به سردبیر

سردبیر محترم

شواهد و مدارک موجود نشان‌دهنده رشد روز افزون مقالات منتشر شده در حوزه سلامت می‌باشد، این شواهد گزارش کرده‌اند که در فاصله سال‌های ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۱ میلادی بیش از ۲۵ میلیون مقاله علمی به رشته تحریر درآمده است.^۱

امروزه دلایل بسیار زیادی از جمله توسعه دانش، حل مشکلات، توسعه‌بخش، سازمان و یا دانشگاه محل خدمت نویسنده برای چاپ و نگارش مقالات علمی وجود دارد^۲ که دو عامل اول بسیار مهم و عامل توسعه آموزش در هر کشوری است چرا که هرگاه نویسنده‌ای نقطه نظر نوینی درباره یک موضوع دارد و یا هنگامی که فرد راه حل برخی مشکلات مربوط به سلامت را کشف کند، ضروری است تا راه حل مشکل را از طریق یک مقاله پژوهشی در اختیار همگان قرار دهد.^۲

مراحل نگارش یک مقاله مستلزم صرف وقت زیادی می‌باشد، بر اساس شواهد معمولاً از زمان نوشتن نسخه اولیه یک مقاله تا زمانی که نسخه نهایی آن آماده می‌گردد، مقاله بین پنج تا حداکثر ۲۰ بار مورد بازنویسی قرار می‌گیرد^۳ گرچه رشد روزافزون نگارش مقالات علمی توسعه بهداشت و سلامت را به دنبال خواهد داشت اما بررسی‌های دقیق نشان‌دهنده این موضوع است که تعداد کمی از این مقالات به یافته‌ها و اکتشافات بسیار نوین می‌پردازند و به‌عبارت دیگر بسیاری از این مقالات یا تکرار شده نتایج پیشین هستند که تنها به روز شده‌اند و یا کاربرد این مقالات در عمل بسیار سخت بوده و تنها هدف چاپ یک مقاله بوده است.^۱

حال سوال این است که چرا با چنین سرگردانی در چاپ و نگارش مقالات مواجه هستیم؟ امروزه هنگامی که یک نویسنده با مشکل مواجه می‌شود و یا یک ایده در زمینه توسعه علم را در نظر دارد، با تمام توان و با انگیزه بالا اقدام به نگارش مقاله می‌کند و همانگونه که گفته شد این اقدام بسیار زمان بر بوده و فرسایشی است، در نهایت پس از اینکه پژوهشگر این رنج‌ها را تحمل کرده و مقاله آماده ارسال به مجله می‌شود، نویسنده وارد مرحله اصلی چاپ مقاله و هفت خان آن شده است، چرا که در بدترین حالت ممکن است

مقاله در مرحله اولیه رد شود، گرچه رد یک مقاله توسط یک مجله به معنای خاتمه حیات آن نیست^۳ اما هنگامی که بدون دلیل کافی، در مرحله اولیه رد می‌شود، اولین ضربه را به نویسنده مقاله وارد می‌کند، آیا مقاله بی‌ارزش است؟ چرا مقاله رد شده است؟ اشکال کار کجاست؟ این‌ها سوالاتی هستند که فکر نویسنده را پر می‌کنند.

کاهش مشکل به همین‌جا پایان می‌گرفت، اما مشکل بعدی هنگامی است که سردبیر، مقاله را مورد لطف و عنایت خود قرار داده و آن را شایسته ارسال به مرحله داوری می‌کند، مشکل فرآیند طولانی مدت و فرسایشی داوری مقالات است که داوران آن را مورد بی‌مهری خود قرار می‌دهند.

بیشتر داوران مجلات علمی، اساتید و مسئولان دانشگاهی بوده و معمولاً بسیار گرفتار هستند، اما هنگامی که یک استاد یا یک مسئول خود را به‌عنوان داور یک مجله معرفی می‌کند آیا نباید خود را متعهد بداند و وظیفه خود را به‌خوبی انجام دهد، مشکل اینجاست که یک مقاله به روز، با فرآیند طولانی داوری که گاهی به بیش از یک سال می‌انجامد، قدیمی شده و ارزش آن کاهش می‌یابد، در این حال کاهش آن مقاله پس از یک‌سال فرآیند داوری به چاپ برسد و کابوس تمام شود.

اما وای به زمانی که مقاله پس از یک‌سال رد شود، آن‌گاه مقاله به مجله دیگری فرستاده می‌شود و مقاله به دلیل قدیمی بودن هرگز امکان چاپ پیدا نخواهد کرد، در این صورت است که نویسندگان امید خود را برای نگارش مقالات از دست داده و تنها به مقالاتی روی می‌آورند که پیش‌تر چاپ شده‌اند، از این رو به‌جای تولید علم و حل مشکلات، اقدام به نوشتن مقالاتی خواهند کرد که همانند مقالات چاپ شده نگارش یافته‌اند و تنها به تغییر زمان آن مبادرت می‌کنند.

حال وظیفه مدیر مسئولان و سردبیران مجلات علمی است که تیم تحت رهبری خود را اعم از هیئت تحریریه و داوران مجلات، مورد ارزیابی قرار دهند تا وظایف خود را به‌خوبی انجام داده و در انجام آن کوتاهی نکنند و حتی اگر قرار است یک مقاله رد شود این فرآیند را تسریع بخشند، همچنین مجلات علمی می‌توانند حوزه‌های

مسعود محمدی: کارشناس ارشد اپیدمیولوژی، گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، ایران.
 آدرس نویسنده: کرمانشاه، بلوار شهید شیروودی، خیابان دانشگاه، دانشکده پزشکی، گروه پزشکی اجتماعی).

تلفن: ۰۹۱۸-۹۰۵۷۹۶۲ E-mail: Masoud.mohammadi1989@yahoo.com

مورد نظری را که در آن زمینه مقالات را به چاپ می‌رسانند و داورانی متناسب با آن دارند (سرعت بخشیدن به فرایند داوری) را مشخص نمایند و آشکارا بیان کنند که چه نوع مقالاتی و با چه ویژگی‌هایی به چاپ می‌رسانند تا از سردرگمی و اتلاف وقت مجله و نویسندگان نیز جلوگیری نمایند.

References

1. Rezaeian M. The necessity of writing more valuable articles in health domain. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2015;13(12):1103-4.
2. Rezaeian M. Why we should write an article? *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2014;13(2):109-10.
3. Rezaeian M. The development, submit, revise and publication stages of an article. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2015;13(9):737-8.